

KRAPINA

1899 - 1969

*Papers delivered at the symposium for the seventieth
anniversary of the discovery of the Krapina prehistoric
man Zagreb, 31 May 1969*

*Vorträge gehalten auf der Wissenschaftlichen Versam-
mlung anlässlich der 70-Jahrfeier der Entdeckung der
Urmenschen von Krapina in
Zagreb am 31. Mai 1969*

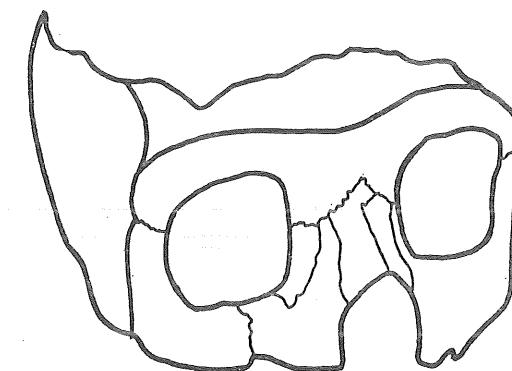
Redactor:

Prof. Dr. MIRKO MALEZ

KRAPINA

1899 - 1969

*Referati održani na Naučnom skupu prigodom
70-godišnjice otkrića krapinskih praljudi
u Zagrebu, dne 31. svibnja 1969.*

ZAGREB

1970

MIRKO MALEZ

REZULTATI REVIZIJE
PLEISTOCENSKE FAUNE IZ KRAPINE

(S 1 tabelom)

Gorjanović-Kramberger samo je djelomično determinirao i obradio pleistocensku faunu krapinskog lokaliteta i ona se prema njemu sastoji iz 17 vrsta sisavaca, 3 ptice, 1 vodozemca, 1 slatkovodne školjke, 1 slatkovodnog i 4 kopnena gastropoda.

Revizija faunističkih ostataka pokazala je da su u gornjopleistocenskoj fauni Krapine zastupljene ukupno 43 razne životinje i to 31 vrsta sisavaca, 5 ptica, 1 vodozemac i 6 vrsta mekušaca. Novi rodovi, vrste i podvrste za taj lokalitet su ovi: *Lepus* sp., *Cricetus cricetus major*, *Vulpes vulpes*, *Ursus arctos priscus*, *Mustela putorius*, *Mustela cf. eversmanni*, *Martes martes*, *Gulo cf. gulo*, *Crocuta cf. spelaea*, *Lynx lynx*, *Panthera pardus*, *Hyppopotamus* sp., *Equus cf. germanicus*, *Dama dama*, *Alces alces* i *Rupicapra rupicapra*. Svi faunistički ostaci razvrstani su po stratumima u kojima su bili uklapljeni, pa su na taj način dobivene faunističke zajednice za svaki stratum.

Dragutin Gorjanović-Kramberger u nekoliko radova (1901, 1906, 1913) daje popise životinja čije je ostatke sakupio u naslagama polupećine na Hušnjakovu brdu u Krapini. Najpotpuniji popis faune nalazi se u monografiji koja je štampana 1906. u Wiesbadenu, i taj popis sastoji se od ovih rodova i vrsta:

Canis lupus, *Ursus arctos*, *Ursus spelaeus*, *Mustela foina*, *Lutra (?) vulgaris*, *Felis catus*, *Myoxus glis*, *Arctomys marmota*, *Castor fiber*, *Cricetus frumentaris*, *Equus caballus*, *Rhinoceros merckii brachicephala*, *Sus scrofa ferrus*, *Cervus elaphus*, *Cervus capreolus*, *Cervus euryceros*, *Bos primigenius*, *Gallinidae*, *Oscinidae*, *?Aquila*, *Emys (ou Testudo)*, *Unio*, *Melania*, *Helix pomatias*, *Fruticicola*, *Zonites* i *Campylaea*. Dakle, prema Gorjanoviću pleistocenska fauna Krapine sastoji se od 17 vrsta sisavaca, 3 ptice, 1 reptila, 1 slatkovodne školjke, 1 slatkovodnog i 4 kopnena puža. U spomenutoj monografiji on navodi da mu je ostatke mikromamalija odredio paleontolog M. Schlosser iz Münchenha.

Gorjanović je za svog života (1912. i 1913) uspio detaljno obraditi samo odontološke i osteološke ostatke nosoroga i nožne kosti šumskog slona. Osim toga, u jednom malom radu (1911) posebno obrađuje

jedan dio ostataka alpskog svisca. To bi uglavnom bili svi Gorjano-vićevi radovi o fauni krapinskog nalazišta. Posebno još treba istaći determinaciju fosilne avifaune, koju je Gorjanović poslao na obradu poznatom paleoornitologu K. Lambecku (1915) u Budimpeštu. Nadalje je M. Herak (1947) prilikom obrade ostataka pećinskih medvjeda Hrvatske morfometrijski obradio samo lubanje, donje čeljusti i izolirane zube vrste *Ursus spelaeus* iz krapinskog lokaliteta.

Prije dvije godine započeli smo reviziju faunističkog materijala iz Krapine koji je pohranjen u zbirkama i depoima Geološko-paleontološkog muzeja u Zagrebu, a djelomično i u Geološko-paleontološkoj zbirci JAŽU (taj materijal pribavljen je iz privatnih kolekcija). Danas još nije posve završena kompleksna paleontološka obrada faunističkih ostataka, ali dosadašnja determinacija tih ostataka pokazuje bogatstvo i raznolikost u pleistocenskoj fauni krapinskog lokaliteta.

Naš popis faune sastoji se od ovih rodova i vrsta:

Lepus sp.,
Castor fiber,
Cricetus cricetus,
Cricetus cricetus major,
Marmota marmota,
Glis glis,
Canis lupus,
Vulpes vulpes,
Ursus spelaeus,
Ursus arctos priscus,
Mustela putorius,
Mustela cf. eversmanni,
Martes martes,
Gulo cf. gulo,
Crocuta ? spelaea,
Felis silvestris,
Lynx lynx,
Panthera pardus,
Dicerorhinus kirchbergensis,
? *Hippopotamus* sp.,
Palaeoloxodon cf. antiquus,
Equus cf. germanicus,
Sus scrofa,
Megaceros giganteus,
Dama dama,
Cervus elaphus,
Alces alces,
Capreolus capreolus,
Bos primigenius,

Bison cf. *priscus*,
Rupicapra rupicapra,
Bonasa bonasia,
Anas ou *Fuligula*,
Turdus viscivorus,
Garrulus glandarius,
Aquila chrysaetos,
Emys orbicularis,
Unio sp.,
Melania sp.,
Helix pomatias,
Fruticola sp.,
Zonites sp. i
Campylaea sp.

Iz gornjeg popisa se vidi da je znatno nadopunjeno dosadašnje poznavanje pleistocenske faune Krapine, koja se sastoji od ukupno 43 životinje i u njoj je zastupljen 31 sisavac, 5 ptica, 1 vodozemac i 6 makušaca. Fauna se sastoji od 9 izumrlih životinjskih vrsta, 16 predstavnika danas nastava druga geografska područja, a 18 vrsta nastava još i danas područje Hrvatskog zagorja.

U popisu pleistocenske faune Krapine nalaze se predstavnici raznih faunističkih zajednica. Tipični predstavnici tople klime su leopard, toplobodni kirhbergški nosorog, (?) voden konj, šumski slon i jelen lopatar. Predstavnici umjerene klime su zec, dabar, puh, vuk, lisica, pećinski medvjed, mrki medvjed, tvor, kuna zlatica, divlja mačka, ris, divlja svinja, golemi jelen, obični jelen, srna, divlje govedo, spomenute ptice i barska kornjača.

Životinje koje su karakteristične za stepska područja su dvije vrste hrčka, divlji konj, bizon, los i vrsta *Mustela eversmanni*. Visokogorske ili alpske životinje su alpski svizac i divokoza, a tipične borealne životinje hladne klime su rosomah, sjevernoevropski los i bizon. U pleistocenskoj fauni Krapine nalazimo tipične stanovnike šuma, kao što su puh, mrki medvjed, kuna zlatica, divlja mačka, ris, divlja svinja, srna, kos, šojka i dr.

Ova raznolikost u faunističkom sastavu krapinskog nalazišta dokazuje da su za vrijeme taloženja naslaga u polupećini, tj. u vremenskom rasponu od završnog dijela ris-virmskog interglacijskog do II virmskog stadijala postojali u okolini Krapine razni biotopi ili životne sredine.

Konačno treba napomenuti da su faunistički ostaci iz kulturnih stratuma krapinskog nalazišta u pećinu doneseni pretežno od ondašnjih stanovnika polupećine kao lovački plijen.

Na tabeli I. dat je pregled pojavljivanja rodova, vrsta i podvrsta po kulturnim stratumima krapinskog nalazišta s oznakom najmanjeg broja individuuma i odnosom prema relativnoj kronologiji.

TABELLA I.

Pregled pojavljivanja rođova, vrsta i podvrsta po kulturnim stratumima krapinskoog nazizista s označom najmanjg broja jedinica u odnosu prema relativnoj kronologiji. (I = kompleks naslaga terase potoka Krapinice na bazi polupćine).

TABELLE I.

Übersicht des Auftretens der Gattungen, Arten und Unterarten nach den Kulturschichten der Fundstelle von Krapina mit Angabe der Mindestzahl der Individuen und mit dem Verhältnis zur relativen Chronologie. I = Schichtkomplex der Terrasse des Krapinica-Baches an der Basis der Halbhöhle.)

Popis rođova, vrsta i podvrsta Verzeichnis der Gattungen, Arten und Unterarten	Relativna kronologija Relative Chronologie									Najmanji broj Mindestzahl der Individuen	
	Kulturni stratumi Kulturschichten										
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Mammalia											
<i>Lepus</i> sp.											1
<i>Castor fiber</i>											>12
<i>Cricetus cricetus</i>											1
<i>Cricetus cricetus major</i>											1
<i>Marmota marmota</i>											3
<i>Glis glis</i>											1
<i>Canis lupus</i>											6
<i>Vulpes vulpes</i>											1
<i>Ursus spelaeus</i>											>30
<i>Ursus arctos priscus</i>											2
<i>Mastela lutreola</i>											2
<i>Martes martes</i>											1
<i>Gulo cf. gulo</i>											1
<i>Crocuta cf. spelaea</i>											1

<i>Felis silvestris</i>											2
<i>Lynx lynx</i>											2
<i>Panthera pardus</i>											4
<i>Dicerorhinus kirschbergensis</i>											>18
? <i>Hippopotamus</i> sp.											1
<i>Palaeoloxodon cf. antiquus</i>											1
<i>Equus cf. germanicus</i>											1
<i>Sus scrofa</i>											5
<i>Megaceros giganteus</i>											1
<i>Dama dama</i>											2
<i>Cervus elaphus</i>											8
<i>Alces alces</i>											1
<i>Capreolus capreolus</i>											5
<i>Bos primigenius</i>											6
<i>Bison cf. priscus</i>											1
<i>Rupicapra rupicapra</i>											2
Aves											
<i>Bonasa bonasia</i>											1
<i>Anas ou Fuligula</i>											1
<i>Turdus viscivorus</i>											1
<i>Garrulus glandarius</i>											1
<i>Aquila chrysaetos</i>											1
<i>Amphibibia</i>											1
<i>Emys orbicularis</i>											1
Mollusca											
<i>Unio</i> sp.											>6
<i>Melania</i> sp.											>6
<i>Helix pomatias</i>											9
<i>Fruticicola</i> sp.											2
<i>Zonites</i> sp.											5
<i>Campylaea</i> sp.											1

LITERATURA

- Gorjanović-Kramberger D., 1901, Der paläolithische Mensch und seine Zeitgenossen aus dem Diluvium von Krapina in Kroatien. Mitt. anthrop. Ges., 31, 164–197, Wien.
- Gorjanović-Kramberger D., 1906, Der diluviale Mensch von Krapina in Kroatien. Ein Beitrag zur Paläoanthropologie. Studien über die Entwicklungsmechanik des Primatenknochens mit besond. Berücks. d. Anthropologie u. Deszendenzlehre. Herausgeg. v. O. Walkhoff. 2. Lief. I–XI i 59–277, Wiesbaden.
- Gorjanović-Kramberger D., 1911, *Arctomys marmotta* Schreib. Iz Krapine. Vijesti geol. povj. za g. 1910, 1, 52–54, Zagreb.
- Gorjanović-Kramberger D., 1912, Fosilni proboscidi Hrvatske i Slavonije. Djela JAZU, 21, 1–24, Zagreb.
- Gorjanović-Kramberger D., 1913a, Fosilni rinocerotidi Hrvatske i Slavonije s osobitim obzirom na Rhinoceros Merckii iz Krapine. Djela JAZU, 22, 1–70, Zagreb.
- Gorjanović-Kramberger D., 1913b, Život i kultura diluvijalnoga čovjeka iz Krapine u Hrvatskoj. Djela JAZU, 23, 1–54, Zagreb.
- Herak M., 1947, Starost i sistematske značajke spiljskog medvjeda Hrvatske. Geol. vjesnik, 1, Zagreb.
- Lambrecht K., 1915, Die pleistozäne Vogelfauna von Krapina. Barlangkutatas, 3, 84–88, Budapest.

MIRKO MALEZ

DIE ERGEBNISSE DER REVISION DER PLEISTOZÄNEN FAUNA AUS KRAPINA

D. Gorjanović-Kramberger hatte nur teilweise die pleistozäne Fauna der Lokalität von Krapina determiniert und bearbeitet, und sie besteht nach ihm aus 17 Säugetierarten, 3 Vögeln, 1 Amphibium, 1 Süßwassermuschel, 1 Süßwasser- und 4 Landschnecken.

Die Revision der faunistischen Überreste ergab, dass in der jungpleistozänen Fauna von Krapina insgesamt 43 verschiedene Tiere vertreten sind, und zwar 31 Säugetierarten, 5 Vögel, 1 Amphibium und 6 Weichtierarten. Neue Gattungen, Arten und Unterarten für diese Lokalität sind folgende: *Lepus* sp., *Cricetus cricetus major*, *Vulpes vulpes*, *Ursus arctos priscus*, *Mustela putorius*, *Mustela cf. eversmanni*, *Martes martes*, *Gulo cf. gulo*, *Crocuta cf. spelaea*, *Lynx lynx*, *Panthera pardus*, *Hippopotamus* sp., *Equus cf. germanicus*, *Dama dama*, *Alces alces* und *Rupicapra rupicapra*. Alle faunistischen Überreste sind nach den Schichten geordnet, in denen sie eingeschlossen waren, und auf diese Weise wurden für jedes Stratum die faunistischen Gemeinschaften erhalten.

Dragutin Gorjanović-Kramberger veröffentlichte in einigen Arbeiten (1901, 1906, 1913) Verzeichnisse der Tiere, deren Überreste er in den Ablagerungen der Halbhöhle auf dem Hušnjak-Berg in Krapina gesammelt hatte. Die vollkommenste Liste der Fauna befindet sich in der Monographie, die 1906 in Wiesbaden gedruckt wurde, und dieses Verzeichnis enthält folgende Gattungen und Arten:

Canis lupus, *Ursus arctos*, *Ursus spelaeus*, *Mustela foina*, *Lutra* (?) *vulgaris*, *Felis catus*, *Myoxus glis*, *Arctomys marmota*, *Castor fiber*, *Cricetus frumentaris*, *Equus caballus*, *Rhinoceros merckii* var. *brachicephala*, *Sus scrofa ferrus*, *Cervus elaphus*, *Cervus capreolus*, *Cervus euriurus*, *Bos primigenius*, *Gallinidae*, *Oscinidae*, ? *Aquila*, *Emys* (oder *Testudo*), *Unio*, *Melania*, *Helix pomatias*, *Fruticicola*, *Zonites* i *Campylaea*. Nach Gorjanović besteht die pleistozäne Fauna von Krapina also aus 17 Säugetieren, 3 Vögeln, 1 Reptil, 1 Süßwassermuschel, 1 Süßwasser- und 4 Landschnecken. In der erwähnten Monographie führt er an, dass ihm die Überreste der Mikromammalien der Paläontologe M. Schlosser aus München bestimmt hat.

Gorjanović (1912 und 1913) gelang es während seines Lebens nur, die odontologischen und osteologischen Überreste des Nashorns und die Beinknochen des Waldelefanten ins Einzelne gehend zu bearbeiten. Außerdem bearbeitet er in einer kleinen Arbeit (1911) gesondert einen Teil der Überreste des Alpenmurmeltieres. Das wären hauptsächlich alle Arbeiten von Gorjanović über die Fauna der Fundstelle von Krapina. Besonders muss man noch die Determination der fossilen Avifauna hervorheben, die Gorjanović dem bekannten Paläornithologen K. Lambeck (1915) in Budapest schickte.

Vor zwei Jahren begannen wir mit der Revision des faunistischen Materials aus Krapina, das in den Sammlungen und Depots des Geologisch-paläontologischen Museums in Zagreb und teilweise auch in der Geologisch-paläontologischen Sammlung der Jugoslawischen Akademie der Wissenschaften und Künste aufbewahrt wird (dieses Material ist aus privaten Kollektionen beschafft worden). Heute ist die komplexe paläontologische Bearbeitung der faunistischen Überreste noch nicht ganz vollendet, aber die bisherige Determination dieser Reste zeigt den Reichtum und die Mannigfaltigkeit in der pleistozänen Fauna der Lokalität von Krapina.

Unser Verzeichnis der Fauna enthält folgende Gattungen und Arten:

Lepus sp., *Castor fiber*, *Cricetus cricetus*, *Cricetus cricetus major*, *Marmota marmota*, *Glis glis*, *Canis lupus*, *Vulpes vulpes*, *Ursus spelaeus*, *Ursus arctos priscus*, *Mustela putorius*, *Mustela cf. eversmanni*, *Martes martes*, *Gulo cf. gulo*, *Crocuta ? spelaea*, *Felis silvestris*, *Lynx lynx*, *Panthera pardus*, *Dicerorhinus kirchbergensis*, *? Hippopotamus* sp., *Palaearctoxodon cf. antiquus*, *Equus germanicus*, *Sus scrofa*, *Megaceros giganteus*, *Dama dama*, *Cervus elaphus*, *Alces alces*, *Capreolus capreolus*, *Bos primigenius*, *Bison cf. priscus*, *Rupicapra rupicapra*, *Bonasa bonasia*, *Anas* oder *Fuligula*, *Turdus viscivorus*, *Garrulus glandarius*, *Aquila chrysaetus*, *Emys orbicularis*, *Unio* sp., *Melanitta* sp., *Helix pomatias*, *Fruticicola* sp., *Zonites* sp. und *Campylaea* sp. Aus diesem Verzeichnis ist ersichtlich, dass die bisherige Kenntnis der pleistozänen Fauna von Krapina bedeutend vervollständigt wurde; sie besteht aus insgesamt 43 Tieren, und in ihr sind 31 Säugetiere, 5 Vögel, 1 Lurch und 6 Weichtiere vertreten. Die Fauna besteht aus 9 ausgestorbenen Tierarten, 16 Vertreter bewohnen heute andere geographische Gebiete und 18 Arten bewohnen auch noch heute das Gebiet des Hrvatsko Zagorje.

In der Liste der pleistozänen Fauna von Krapina befinden sich Vertreter verschiedener faunistischer Gemeinschaften. Typische Vertreter des warmen Klimas sind der Leopard, das warmzeitliche Kirchbergische Nashorn, (?) das Flusspferd, der Waldelefant und der Damhirsch. Vertreter des gemäßigten Klimas sind Hase, Biber, Siebenschläfer, Wolf, Fuchs, Höhlenbär, brauner Bär, Iltis, Steinmarder, Wildkatze, Luchs, Wildschwein, Riesenhirsch, Rothirsch, Reh, Ur, die erwähnten Vögel und die Sumpfschildkröte.

Tiere, die für Steppengebiete charakteristisch sind, sind zwei Arten Hamster, Wildpferd, Wisent, Elch und die Art *Mustela eversmanni*.

Hochgebirgs- oder Alpentiere sind das Alpenmurmeltier und die Gemse, und typische boreale Tiere des kalten Klimas sind der Vielfrass, der nordeuropäische Elch und der Wisent. In der pleistozänen Fauna von Krapina finden wir typische Waldbewohner, wie Siebenschläfer, brauner Bär, Steinmarder, Wildkatze, Luchs, Wildschwein, Reh, Amsel, Eichelhäher u.a.

Diese Mannigfaltigkeit in der faunistischen Zusammensetzung der Fundstelle von Krapina beweist, dass zur Zeit der Ablagerung der Schichten in der Halbhöhle, d. h. in der Zeitspanne vom Schlussteil des Riss-Würm-Interglazials bis zum Würm II-Stadial, in der Umgebung von Krapina verschiedene Biotope oder Lebenszentren bestanden hatten.

Schliesslich muss auch bemerkt werden, dass die vorwiegend faunistischen Überreste aus den Kulturschichten des Fundortes von Krapina in die Höhle von den damaligen Bewohnern der Halbhöhle als Jagdbeute gebracht worden waren.

RESULTS OF A REVIEW OF PLEISTOCENE FAUNA FROM KRAPINA

D. Gorjanović-Kramberger gave only a partial description of the Pleistocene fauna from the Krapina prehistoric site: according to him, it consisted of 17 species of mammals, 3 birds, one amphibious animal, one fresh-water shell, and one fresh-water and 4 land gastropods.

Our review of the faunal remains in the upper Pleistocene fauna of Krapina has yielded 43 different animals: 31 species of mammals, 5 birds, one amphibious animal, and 6 species of molluscs. New families, species and sub-species in this site include *Lepus* sp., *Cricetus cricetus major*, *Vulpes vulpes*, *Ursus arctos priscus*, *Mustela putorius*, *Mustela cf. eversmanni*, *Martes martes*, *Gulo cf. gulo*, *Crocuta cf. spelaea*, *Lynx lynx*, *Panthera pardus*, *Hippopotamus* sp., *Equus cf. germanicus*, *Dama dama*, *Alces alces*, and *Rupicapra rupicapra*. All faunal remains have been classified by strata from which they come, and faunal communities for each stratum have been established.

Dragutin Gorjanović-Kramberger listed the animals whose remains he found in the Hušnjakova Semi-Cave at Krapina in several of his publications (1901, 1906, 1913). The most complete list is the one included in the monograph published in Wiesbaden in 1906. The list includes the following families and species: *Canis lupus*, *Ursus arctos*, *Ursus spelaeus*, *Mustela foina*, *Lutra (?) vulgaris*, *Felis catus*, *Myoxus glis*, *Arctomys marmota*, *Castor fiber*, *Cricetus frumentaris*, *Equus caballus*, *Rhinoceros merckii brachicephala*, *Sus scrofa ferus*, *Cervus elaphus*, *Cervus capreolus*, *Cervus eurioceros*, *Bos primigenius*, *Gallinidae*, *Oscinidae*, ? *Aquila*, *Emys* (ou *Testudo*), *Unio*, *Melania*, *Helix pomatias*, *Fruticicola*, *Zonites*, and *Camphylaea*. According to Gorjanović, then, the Pleistocene fauna of Krapina consists of 17 species of mammals, 3 birds, one reptile, one fresh-water shell, one fresh-water and 4 land snails. Gorjanović notes in his monograph that the remains of the micro-mammals were identified for him by the paleontologist M. Schlosser of Munich.

During his life, Gorjanović only succeeded in providing a detailed description (1912, 1913) of the odontological and osteological re-

mains of the rhinoceros and of the leg bone of the forest elephant. In a shorter paper published in 1911, he gave a description of some of the remains of the Alpine Marmot, and this exhausts the list of Gorjanović's contributions to the study of the Krapina fauna. One should also mention here his work on the determination of fossil avifauna, which he sent to the well-known paleo-ornithologist of that time K. Lambrécht in Budapest (1915).

Our own work on the faunal material from Krapina, now in the Geological and Paleontological Museum in Zagreb and in the Geological and Paleontological Collection of the Yugoslav Academy of Sciences and Arts (acquired from private collections), began two years ago. The complex paleontological processing of the faunal remains is not yet completed, but the results so far point to a wealth and variety of the Krapina Pleistocene fauna. Our list of animal species and families is as follows: *Lepus* sp., *Castor fiber*, *Cricetus cricetus*, *Cricetus cricetus major*, *Marmota marmota*, *Glis glis*, *Canis lupus*, *Vulpes vulpes*, *Ursus spelaeus*, *Ursus arctos priscus*, *Mustela putorius*, *Mustela cf. eversmanni*, *Martes martes*, *Gulo cf. gulo*, *Crocuta ? spelaea*, *Felis silvestris*, *Lynx lynx*, *Panthera pardus*, *Dicerorhinus kirchbergensis*, ? *Hippopotamus* sp., *Palaeoloxodon cf. antiquus*, *Equus cf. germanicus*, *Sus scrofa*, *Megacerus giganteus*, *Dama dama*, *Cervus elaphus*, *Alces alces*, *Capreolus capreolus*, *Bos primigenius*, *Bison cf. priscus*, *Rupicapra rupicapra*, *Bonasa bonasia*, *Anas ou Fuligula*, *Turdus viscivorus*, *Garrulus glandarius*, *Aquila chrysaetos*, *Emys orbicularis*, *Unio* sp., *Melania* sp., *Helix pomatias*, *Fruticicola* sp., *Zonites*, sp., and *Camphylaea* sp.

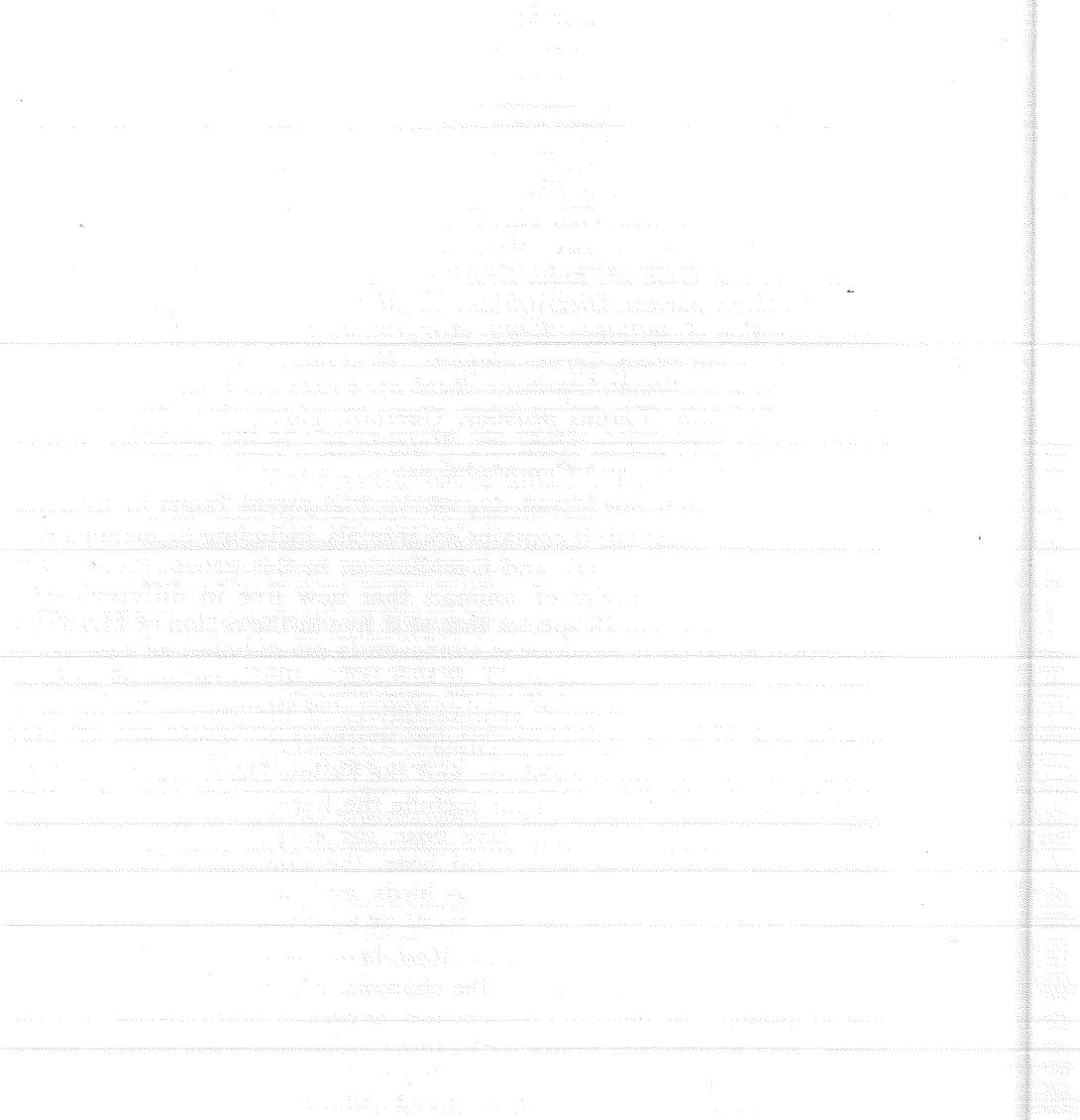
This list expands our knowledge of the Pleistocene fauna in Krapina to a considerable extent: it contains 43 animals, including 31 mammals, 5 birds, 1 amphibian animal, and 6 molluscs. In this group, there are 9 extinct species, 16 species of animals that now live in different geographic locations, and 18 species that still live in the region of Hrvatsko Zagorje.

The Pleistocene fauna of Krapina includes representatives of various faunal communities. Typical representatives of the warm-climate animals are the leopard, the warm-climate Kirchbergen rhinoceros, (?) the hippopotamus, the forest elephant, and the Fallow Deer; representatives of the moderate-climate animals include the hare, the beaver, the dormouse, the wolf, the fox, the cave bear, the grey bear, the skunk, the marten, the wildcat, the lynx, wild boar, the giant deer, the common deer, the roe deer, the buffalo, some birds, and the marsh turtle.

Typical steppe animals are two kinds of hamsters, the wild horse, the bison, the moose and the species *Mustela eversmanni*. Alpine animals include the Alpine Marmot and the chamois, while typical cold-climate boreal animals include the Glutton, the North European moose, and the bison. The Pleistocene fauna of Krapina contained such typical forest animals as the dormouse, the grey bear, the marten, the wildcat, the lynx, the wild boar, the roe deer, the blackbird, the jay, etc.

This variety of fauna in the Krapina site proves that different biotopes or environments existed in the area during the settling of the layers in the semi-cave, that is, between the closing stages of the Riss-Würm interglacial and the Würm II stadial.

Finally, let us note that the faunal remains found in the cultural strata of the Krapina site were mostly brought into the cave by the people who lived in it at that time upon their return from their hunting expeditions.

MIRKO MALEZ

P A L E O L I T S K A K U L T U R A K R A P I N E U S V J E T L U N O V I J I H I S T R A Ž I V A N J A

(S 50 tabla)

Izvršena je revizija cjelokupnog sakupljenog paleolitskog materijala iz Krapine. Artefakti su prvi put razvrstani po stratumima iz kojih potječu, pa su na taj način dobiveni novi rezultati o pojavitljivanju, brojčanoj zastupljenosti, tipološkim promjenama, razvoju i drugim odnosima paleolitske kulture unutar profila naslaga ovog lokaliteta. Artefakti su pretežno predstavljeni raznim tipovima strugala i ručnim šiljcima, a znatno manje drugim tipovima artefakata. Na osnovu dosadašnjeg provođanja zaključuje se da na krapinskom nalazištu postoje sve razvojne faze musterijenske kulture.

D. Gorjanić - Kramberg (1913) u svojoj poznatoj monografiji »Život i kultura diluvijalnoga čovjeka iz Krapine u Hrvatskoj« opisao je samo oko 150 komada artefakata, iako ih u depou Geološko-paleontološkog muzeja u Zagrebu ima znatno više. Osim toga, znatan dio artefakata iz Krapine pohranjen je u Geološko-paleontološkoj zbirci Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (nabavljeni iz privatnih kolekcija kojima ih je darovao sam Gorjanić), a više artefakata iz Krapine nalazi se također u Gradskom muzeju u Varaždinu (sakupio ih je S. Vučić na krapinskom lokalitetu nakon Gorjanićeve terenske iskopavanja). Gorjanić je za obradu u spomenutoj monografiji izabrao tipičnije, bolje obradene i retuširane komade.

Petrografski materijal od kojeg su izrađeni krapinski artefakti pretežno je jednoličan. Najveći broj artefakata izrađen je odbijanjem i obradom potočnog valuća, koje se nalazilo u neposrednoj blizini polupećine, tj. u koritu potoka Krapinice. Kremene valutice dovaljao je spomenuti potok sa sjevera iz gorskih dijelova Strahinčice i Brezovice, a potječu iz pograničnih zona eruptivnih masa. Artefakti su izrađeni od raznog finozrnatog zelenkastog eruptivnog kamenja, vulkanskog tufa (raznih vrsta), zatim od finozrnatog i gustog crnog, sivog i smeđeg kremina. Manji broj artefakata izrađen je od raznih vrsta rožnjaka, opala, jaspisa, kalcedona i kvarcita (J. Zupanić, 1970).